

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNI

--	--	--

**BADANIE UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW
W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA**

HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw zadań zawiera 13 stron (zadania 1–24). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Następnie wpisz swój kod.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
4. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/ atramentem. Nie używaj korektora.
5. W każdym zadaniu *wyboru wielokrotnego* wybierz jedną z podanych odpowiedzi i zaznacz ją znakiem **X**, np.:

I i III B. II i IV C. III i IV D. I i II

6. W zadaniach typu *prawda / fałsz* lub *tak / nie* zaznacz właściwe odpowiedzi P / F lub T / N znakiem **X**, np.:

F lub N

7. W zadaniach na *dobieranie* do informacji oznaczonych liczbą dobierz informacje oznaczone odpowiednią literą i zaznacz tę literę znakiem **X**, tak jak w zadaniach wyboru wielokrotnego.

8. W zadaniach z *luką* wpisz w odpowiednie luki litery lub liczby oznaczające właściwe odpowiedzi.

9. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi. Jeśli się pomylisz, to błędne zaznaczenie otocz kółkiem i wybierz inną odpowiedź, np.:

I i III B. II i IV III i IV D. I i II

10. Rozwiązując zadania, możesz wykorzystać miejsce opatrzone napisem **Brudnopis**. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Czas pracy:

60 minut

Powodzenia!

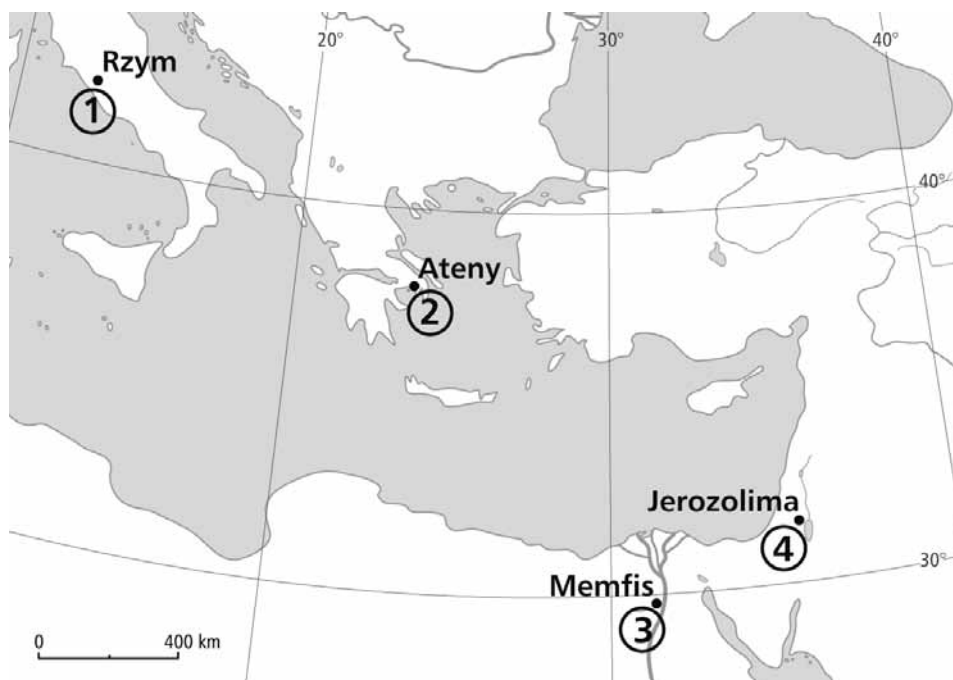
Zadanie 1.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie spisane prawa w różnych państwach, to:

- A. Kodeks Hammurabiego → Prawo XII tablic → Kodeks Justyniana.
- B. Prawo XII tablic → Kodeks Hammurabiego → Kodeks Justyniana.
- C. Kodeks Justyniana → Kodeks Hammurabiego → Prawo XII tablic.
- D. Prawo XII tablic → Kodeks Justyniana → Kodeks Hammurabiego.

Mapa i tekst do zadania 2.

Był naczelnym wodzem i najwyższym kapłanem, uznawanym za wcielenie boga Horusa. Zarządzał państwem przy pomocy urzędników, dowódców wojskowych i kapłanów.

Zadanie 2.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tekście opisano zakres władzy należący do monarchy panującego w starożytności na obszarze oznaczonym numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Tekst do zadania 3.

Akt cesarza Henryka V (fragment)

W imię świętej i nierozdzielnej Trójcy. Ja, Henryk, z Bożej łaski cesarz rzymski Augustus, dla miłości Boga i Świętego Rzymskiego Kościoła oraz pana papieża Kaliksta i dla zbawienia duszy mojej, odstępuję Bogu, świętym apostołom Pańskim, Piotrowi i świętemu Kościołowi wszelką inwestyturę za pomocą pierścienia i pastorału, zgadzając się we wszystkich kościołach mego królestwa lub cesarstwa na kanoniczny wybór [duchownych].

Źródło: *Wiek V–XV w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2003, s. 129.

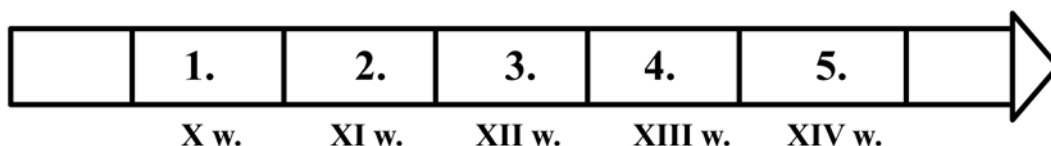
Zadanie 3.

Uzupełnij poniższy tekst, przyporządkowując każdemu zdaniu właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tekst dotyczy relacji pomiędzy cesarzem rzymskim a 3.1. ____, który toczył się w 3.2. ____.
Cesarz Henryk V zrzekł się 3.3. ____.

3.1.	A. Kościołem katolickim	B. Kościołem
prawosławnym	C. Kościołem
ewangelickim
3.2.	A. starożytności	B. średniowieczu	C. czasach nowożytnych
3.3.	A. dominacji politycznej
w Europie	B. tytułu cesarskiego	C. zwierzchności nad
duchowieństwem

Taśma chronologiczna do zadania 4.

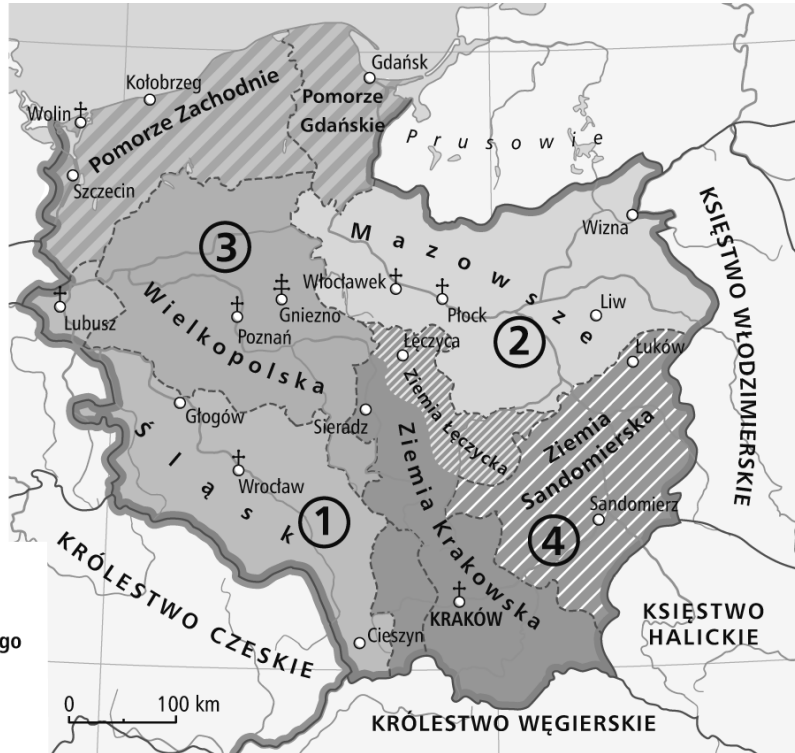
Zadanie 4.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Dynastia Piastów rządziła w państwie polskim w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerami

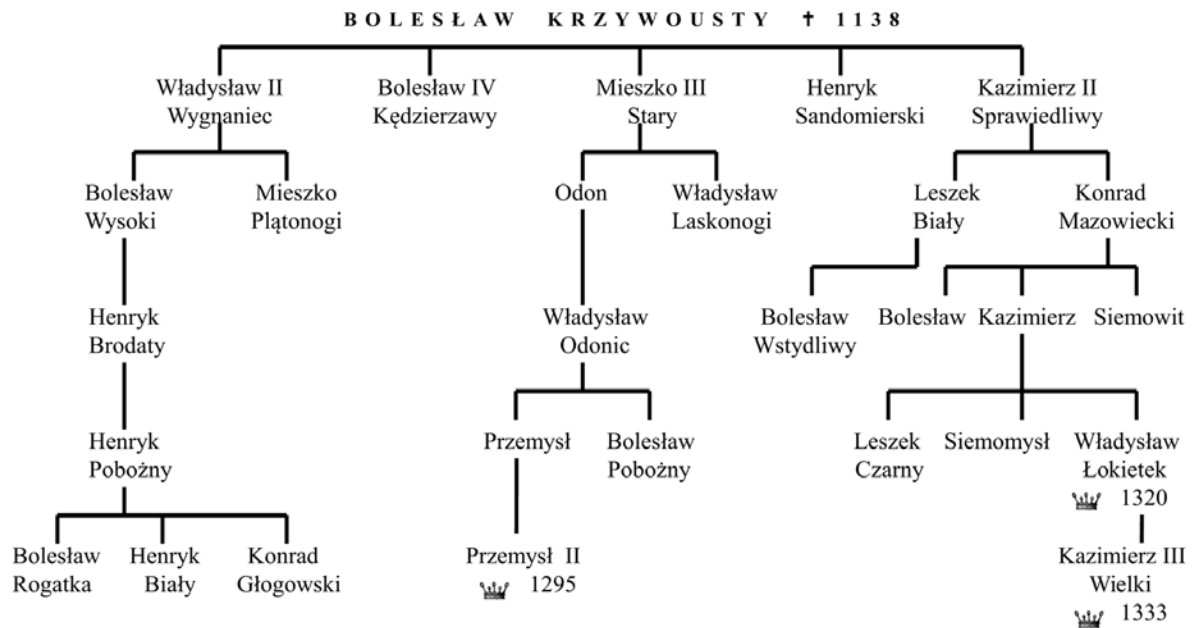
- A. 1–3.
- B. 2–4.
- C. 1–5.
- D. 2–5.

Tablica genealogiczna i mapa do zadania 5.

Dzielnica:

1. Władysława II Wygnania
2. Bolesława IV Kędzierzawego
3. Mieszka III Starego
4. Henryka Sandomierskiego

Zadanie 5.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące tablicy genealogicznej Piastów są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Najstarszy syn Bolesława Krzywoustego zapoczątkował linię Piastów śląskich.	P	F
Władca Polski koronowany w XIII w. wywodził się z linii książąt mazowieckich.	P	F

Tekst do zadania 6.

Dokument lokacyjny (fragment)

W imię Pańskie. Amen. My, komes Jan, chcemy, aby do każdego z współczesnych i przyszłych, patrzących na tę kartę, doszła wiadomość, że dziedzictwo nasze, Radlino powszechnie zwane, Marcinowi i jego dziedzicom oddaliśmy w celu lokacji na prawie niemieckim. Mieszkańcy przyrzeczonej wsi przez poszczególne lata z każdego łanu małego w dzień św. Marcina płacić będą obowiązani 2 miary pszenicy, 4 miary żyta, 6 miar owsa, wiardunek* srebra będącego w obiegu.

*średniowieczna moneta obrachunkowa

Na podstawie: *Dokument lokacyjny dla wsi Radlin*, [w:] *Wiek V–XV w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 232.

Zadanie 6.

Uzupełnij poniższy tekst, przyporządkowując każdemu zdaniu właściwą odpowiedź spośród podanych.

W dokumencie określono zobowiązania 6.1. ____ . Przedstawione zobowiązania ekonomiczne to 6.2. ____ . Lokacje upowszechniły się na ziemiach polskich w 6.3. ____ .

6.1.	A. wasali wobec seniora	B. rycerzy wobec księcia	C. chłopów wobec pana feudalnego
6.2.	A. danina i czynsz	B. czynsz i pańszczyzna	C. danina i pańszczyzna
6.3.	A. X w.	B. XIII w.	C. XV w.

Tekst do zadania 7.

W XVII w. Rzeczpospolita dążyła do zdobycia Mołdawii i przejęcia kontroli nad portami czarnomorskimi. Oznaczało to nasilenie konfliktu z odmiennym kulturowo, islamskim państwem, które kontrolowało basen Morza Śródziemnego.

Zadanie 7.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

W XVII w. polityka czarnomorska Rzeczypospolitej prowadziła do narastania konfliktu

- A. ze Szwecją.
- B. z Turcją.
- C. z Rosją.
- D. z Brandenburgią.

Mapa do zadania 8.

Zadanie 8.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przedstawione na mapie wydarzenia dotyczą

- A. wojny polsko-szwedzkiej, zwanej potopem.
- B. działań zbrojnych w Inflantach u schyłku XVI w.
- C. wojny z Krzyżakami, zwanej wojną trzynastoletnią.
- D. konfliktu polsko-rosyjskiego na początku XVII w.

Zadanie 9.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Określenie „człowiek renesansu” odnosi się do człowieka, który

- A. prowadzi ascetyczny tryb życia.
- B. zajmuje się naukowo okresem odrodzenia.
- C. posiada wiedzę z różnych dziedzin sztuki i nauki.
- D. wykląda poglądy starożytnych filozofów.

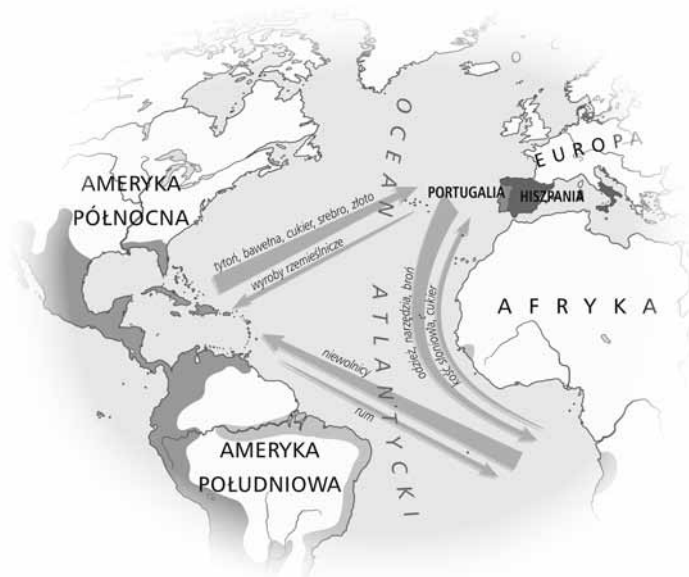
Zadanie 10.

Spośród poniżej podanych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

10.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
10.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

- A. Wynalezienie kompasu.
- B. Skonstruowanie maszyny parowej.
- C. Pierwsza wyprawa morska dookoła świata.
- D. Budowa pierwszej linii kolejowej na ziemiach polskich.

Mapa do zadania 11.

Zadanie 11.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące skutków odkryć geograficznych są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Odkrywane obszary stały się terenem zbytu dla towarów produkowanych w Europie.	P	F
Odkrycia geograficzne przyczyniły się do rozwoju migracji pomiędzy kontynentami.	P	F

Zadanie 12.

Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Do przyczyn wybuchu powstania na Ukrainie należało wystąpienie Kozaków przeciwko unii Kościoła prawosławnego z papieżem.	P	F
Skutkiem powstania Chmielnickiego było utworzenie niezależnego państwa kozackiego na prawobrzeżnej Ukrainie.	P	F

Zadanie 13.

Określ, czy podane wydarzenia są przyczyną, czy skutkiem rewolucji we Francji w XVIII w. Wybierz P, jeśli wydarzenie to przyczyna, lub S – jeśli to skutek.

Dążenie burżuazji do udziału w rządzeniu państwem	P	S
Rządy terroru sprawowane przez jakobinów	P	S

Zadanie 14.

Przyporządkuj każdemu z podanych dokumentów odpowiadający mu cytat, wybierając spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrany cytat.

14.1.	Deklaracja niepodległości Stanów Zjednoczonych	A	B	C
14.2.	Deklaracja praw człowieka i obywatela	A	B	C

A. [...] uroczyście ogłaszamy i oświadczamy w imieniu wszystkich ludzi dobrej woli tych Kolonii, że połączone Kolonie są i mają słuszne prawo być wolnymi i niepodległymi państwami; że zwolnione są one z wszelkich zobowiązań w stosunku do Korony Brytyjskiej [...]

B. Szanując pamięć przodków naszych jako fundatorów rządu wolnego, stanowi szlacheckiemu wszystkie swobody, wolności, prerogatywy pierwszeństwa w życiu prywatnym i publicznym najuroczyściej zapewniamy [...]

C. W związku z tym Zgromadzenie Narodowe uznaje i ogłasza, w obecności i pod auspicjami Istoty Najwyższej, [...]: Art. I. Ludzie rodzą się i pozostają wolnymi i równymi w prawach. Podstawą różnic społecznych może być tylko wzgląd na pożytek ogółu.

Na podstawie: *Wiek XVI–XVIII w źródłach*,
oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 433, 472, 488.

Zadanie 15.

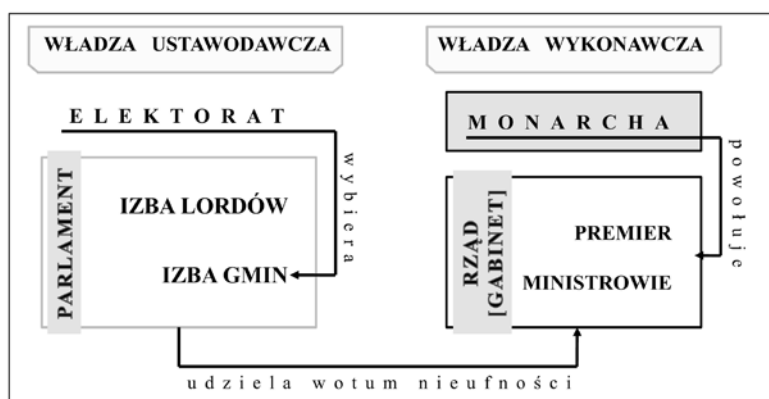
Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

„Rzeczpospolita to karczma zajezdna”, określenie użyte przez Adama Kazimierza Czartoryskiego odnoszące się do sytuacji Rzeczypospolitej w XVIII w., oznaczało

- A. położenie państwa na skrzyżowaniu ważnych dróg handlowych.
- B. powszechnie cenioną w Europie gościnność szlachty polskiej.
- C. samowolne stacjonowanie obcych wojsk na terytorium Rzeczypospolitej.
- D. zasiadanie na tronie Polski przedstawicieli obcych dynastii.

Schemat do zadania 16.

System polityczny Anglii w XVIII w.

Zadanie 16.

Uzupełnij poniższy tekst, przyporządkowując każdemu zdaniu właściwą odpowiedź spośród podanych.

Organem władzy ustawodawczej w XVIII-wiecznej Anglii był **16.1.** ____ . Wyborcy powoływali **16.2.** ____ . Rząd musiał podać się do dymisji na wniosek **16.3.** ____ .

16.1.	A. parlament	B. rząd	C. monarcha
16.2.	A. Izbę Lordów	B. Izbę Gmin	C. rząd
16.3.	A. monarchy	B. elektoratu	C. parlamentu

Ilustracja do zadania 17.

Pieczęć używana przez władze polskie w okresie powstania styczniowego

Źródło: Archiwum Nowej Ery.

Zadanie 17.

Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub **F** – jeśli jest fałszywe.

Korona miała oznaczać walkę o odrodzenie suwerennej monarchii polskiej.	P	F
Wizerunki Orła, Pogoni i Archanioła symbolizowały jedność ziem polskich, litewskich i ruskich dawnej Rzeczypospolitej.	P	F

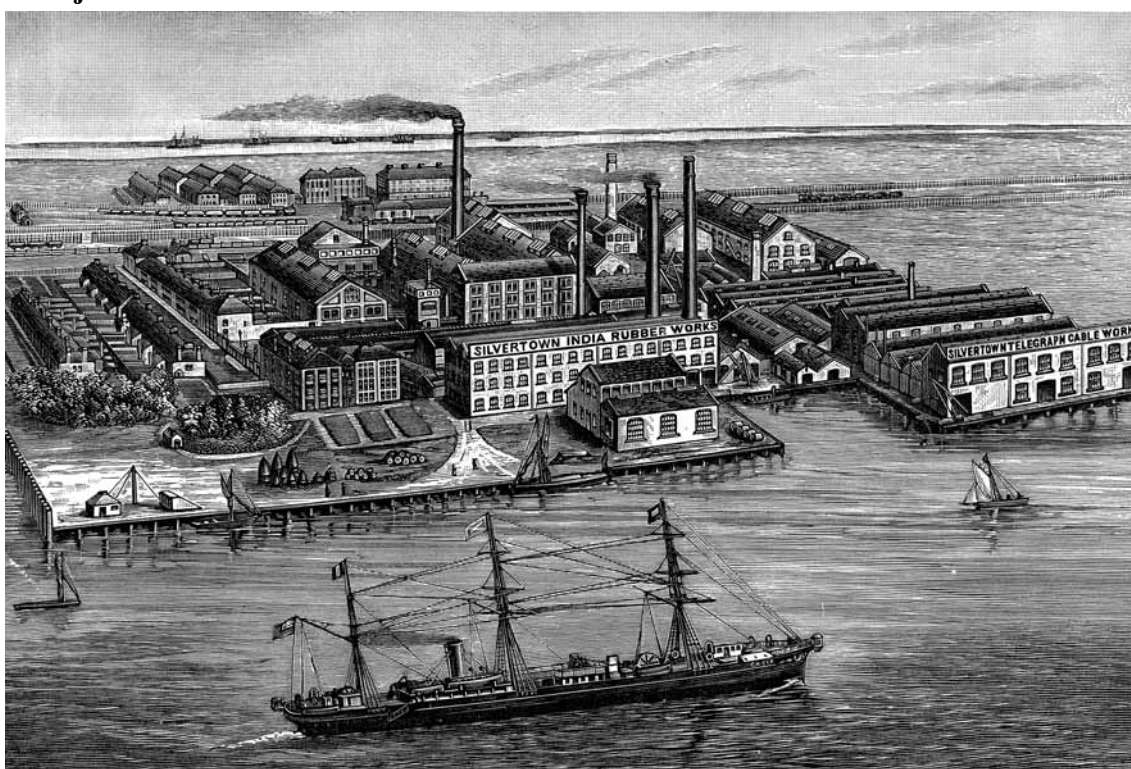
Zadanie 18.

Przyporządkuj każdej z podanych ideologii odpowiadający jej opis, wybierając spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrany opis.

18.1.	Liberalizm	A	B	C
18.2.	Socjalizm	A	B	C

- A. Podstawową wartością jest trwałość tradycyjnego systemu społecznego.
- B. Procesami gospodarczymi powinna rządzić „niewidzialna ręka rynku”.
- C. Należy doprowadzić do sprawiedliwego podziału wyprodukowanych dóbr.

Ilustracja do zadania 19.

Źródło: BE&W/mjs/Oxford Science Archive.

Zadanie 19.

Czy ilustracja przedstawia fragment miasta w XVI w.? Wybierz odpowiedź Tak albo Nie i uzasadnienie spośród oznaczonych literami A, B albo C.

Tak,	ponieważ	A.	w produkcji i transporcie zastosowano maszynę parową.
		B.	miasto posiadało zwartą, murowaną zabudowę.
Nie,		C.	do przewozu osób i towarów wykorzystywano statki.

Zadanie 20.

Przyporządkuj każdej z podanych rewolucji rosyjskich odpowiadający jej skutek, wybierając spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrany skutek.

20.1.	Rewolucja lutowa	A	B	C
20.2.	Rewolucja październikowa	A	B	C

- A. Wprowadzenie rządów republikańskich w Rosji.
- B. Zawarcie pokoju pomiędzy Rosją i państwami centralnymi.
- C. Przystąpienie Rosji do I wojny światowej.

Zadanie 21.

Przyporządkuj każdemu z podanych opisów odpowiadającą mu nazwę organizacji, wybierając spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybraną nazwę organizacji.

21.1.	Dobrowolna i samorządna organizacja ludzi pracy, powołana do reprezentowania i obrony ich praw, interesów zawodowych i socjalnych	A	B	C
21.2.	Dobrowolna organizacja społeczna o określonym programie politycznym, reprezentująca interesy określonej grupy społecznej, dążąca do zdobycia lub utrzymania władzy w państwie	A	B	C

- A. Związek Nauczycielstwa Polskiego.
- B. Prawo i Sprawiedliwość.
- C. Polska Akcja Humanitarna.

Tekst do zadania 22.**Informacja Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie**

W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy. Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży.

Zadania 22.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie jest przykładem realizacji przez państwo funkcji

- A. porządkowej.
- B. socjalnej.
- C. administracyjnej.
- D. ekonomicznej.

Zadanie 23.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Pożyczka pieniężna, za którą bank otrzymuje odsetki od pożyczonej sumy, to

- A. konto.
- B. lokata.
- C. kredyt.
- D. rachunek oszczędnościowy.

Mapa do zadania 24.

Zadanie 24.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Kraje należące do Unii Europejskiej w 2011 r. oznaczono na mapie numerami

- A. 1, 2, 3.
- B. 3, 4, 5.
- C. 2, 3, 4.
- D. 1, 4, 5.

